

en 1 Bijbelvrouw; eigenaardige titel! Bijna 60.000 Javaansche, Chineesche en Maleische Bijbels en Bijbelgedeelten werden in het vorige jaar verspreid; bijna 45000 Hollandsche Bijbels en boeken enz. En Gods Woord keert niet ledig weder!

Daar wij na het verschijnen van de Acta der Synode van Groningen nog wel gelegenheid hopen te hebben op onze zending terug te komen, keeren wij ons nu tot hetgeen Ds Rauws van de genootschapszending zegt.

Eenige mededeelingen over het Ned. Bijbelgenootschap gaan voorop.

„Een uitgaaf van de Bijbeische Geschiedenissen in tembang (Javaansche dichtmaat) is in voorbereiding. Wij zouden gaarne het oordeel van onze miss. pred. hierover hooren. Wij meenen toch dat met name Ds Bakker indertijd in de „Macedonier“ bezwaar gemaakt heeft tegen het gebruik van tembang.

Herzieningen van het N.T. zijn in bewerking; van het O.T. vonden wij geen sprake. Wel werd bij het overzicht van de Doopsgezinde Zend. Ver. herinnerd aan het verblijf van br. P. A. Janz, „den nestor der zendelingen“, gedurende geruimen tijd te Djocja, „in verband met de revisie der Javaansche bijbelvertaling“; dit geldt dus den geheelen Bijbel, aan welke revisie ook Ds Bakker meewerkt.

Voortvarend als het Ned. Bijbel Gen. is, is het met den Zendingstudieraad en de samenwerkende corporaties te Oegstgeest, in overleg getreden over de mogelijkheid, om eenheid te brengen in de catalogi der verschillende zendingsbibliotheken. Waarom dit overleg niet geschiedt met de Ger. Kerken, weten wij niet. Het zou toch goed zijn, dat met name de Zendingbibliotheek aan de Theol. School te Kampen niet werd overgeslagen; wel moet deze bibliotheek niet bijgehouden zijn, en dus voor de zendinglectuur der laatste 20 jaren heel weinig geven, doch naar wij vernamen wordt hierin verandering gebracht. En zou ook de bibliotheek, welke onder bernsting van Ds Pol is, moeten worden uitgeschakeld? Wellicht, dat Ds Pol het Ned. Bijbel Gen. hierop eens wijzen kan en wil.

Zeer merkwaardig is, wat Ds Rauws meedeelt over de communistische woelingen en de zending. Hij haalt eenige zinsneden aan uit het verslag der Ned. Zend. Ver.:

„Als er op West-Java onlusten uitbreken, dan is er in geen enkel bericht daarover sprake geweest van overlast door Christenen ondervonden. Het van nationalistische strevingen gebruik makend Communisme, hoe anti-religieus het in zijn kern ook wezen mag, heeft blijkbaar geen aanleiding gefind tegen het Christendom op te treden. Is dit een reden van blijdschap? Ongetwijfeld. Bloedvergieten voor het Evangelie, ofschoon steeds van groote waarde gebleken voor de uitbreiding der Chr. Kerk, wenschen wij niet te zien gemaakt. Maar de blijdschap is toch gemengd, in zooverre deze gang van zaken er opnieuw bewijs van geeft, dat de zending op West-Java er nog niet in geslaagd is het Christendom tot een factor van betekenis te maken in het Soendaneesche volksgeheel.“

Ds Rauws is van gedachte, dat deze laatste opmerking voor de zending op geheel Java geldt, ook voor onze zending; en verklaart dus: „het is te vreezen, dat de zending nog teveel buiten het Mohammedaansche leven staat“. Noch het verslag der Ned. Zend. Ver., noch Ds Rauws bewijzen deze, ik zou haast zeggen: beschuldiging. En eerst zal toch moeten worden uitgemaakt, of dit zoo is, en waarin dit staan naast het Javaansche leven bestaat, zal „de groote vraag in onze Java-zending“ aan de orde kunnen komen: „hoe kunnen wij dit verhelpen“?

In verband hiermee, wijzen wij op een gedeelte uit het verslag over de Luthersche zending op de Batoe-eilanden:

„Voor dit zendingsveld is 1926 een bewogen jaar geweest. Er brak een tijd van spanning en groote onrust aan, toen de communisten ook daar hun heilloos werk wilden doen en plannen gereed hadden, waarbij het ging om het leven van den bestuursambtenaar en van de zendelingen. Maar de plannen konden niet ten uitvoer worden gebracht. In de Christengemeente heerschte groote verwarring. De vraag, wat de gevolgen kunnen zijn van deze communistische beweging voor den zendingsarbeid, is moeilijk te beantwoorden.“

Zou men hieruit mogen afleiden, dat de zending o.a. op Sumatra e.o. wel het volksleven heeft aangegrepen, en dus de haat van het communisme heeft opgewekt?

Trouwens, van Borneo wordt gemeld: „De golf van nationalisme en communisme, die thans door Ned. Indië gaat, heeft ook de kusten van Borneo ontspoeld. „De stem van Borneo“, een Maleisch blaadje, het orgaan van de oproerige elementen, schreef ook tegen de zending.“

Doch keeren wij tot Java terug.

Bij een bezoek van Dr Mott aan Java, heeft deze uitdrukkelijk er de aandacht op gevestigd, dat de zending aldaar een bijzondere plaats inneemt onder de gebieden der Mohammedanen-zending. Meer dan elders ter wereld worden op Java veroveringen gemaakt op den Islam. Toch herinnert Ds Rauws eraan, dat het er nog slechts één op iedere duizend Javanen is, die voor het Christendom wordt gewonnen.

In het overzicht van de zending op West-Java trof ons deze zin: „De medische arbeid, die tot nu toe onder een Comité voor medische zending stond, zal spoedig door wijziging der statuten van dit Comité, geheel in het verband der Ned. Zen. Ver. worden opgenomen“. Geheel duidelijk is ons dit niet. Wil het zeggen, dat deze arbeid voortaan door de Ned. Zend. Ver. zal worden behartigd? Dan bewandelt deze Vereeniging den omgekeerden weg van de Gerel. zending. Bij ons toch staat de medische dienst geheel onder de zendingkerken, en is er een streven, om dien arbeid zelfstandig te maken en aan vereenigingen over te geven.

Hetzelfde kan worden gezegd van den school dienst. „Ook op het gebied van het onderwijs wordt naar een nauwere aansluiting bij het geheel van den arbeid der Ned. Zend. Ver. gezocht door een eenigszins andere organisatie“, terwijl wij toch het liefst den schooldienst van den eigenlijken zendingsarbeid zien losgemaakt, al mag een samenwerkende hand niet antrekken.

J. D. W.

PERS-SCHOUW.

Prof. Visschers vergissing.

In „De Waarheidsvriend“ maakt prof. Visscher enkele opmerkingen naar aanleiding van de bespreking, die prof. Hepp wijdde aan het jongste werk van prof. Visscher. Het Paradijsprobleem. Het is duidelijk, dat ik hier niet daarop behoef in te gaan. Slechts één zin vinde hier een plaats.

Bij een geleerde van de kracht van prof. Hepp kan er natuurlijk aan een afhankelijkheid van het liberale Handelsblad niet worden gedacht. Hij geeft een eigen, zelfstandig oordeel. Hoe ongunstig dit wezen zou, was door ds Schilder, een „gereformeerd“ predikant, mede-redacteur der Reformatie, schrijver in De Bazuin, al vooraf aangekondigd, toen het boek nog in 't geheel niet verschenen en dus nog niet bekend was.

Prof. Visscher is hier bezig te fantaseeren. Ik heb met geen enkel woord geprofeteerd, hoe het boek na verschijning zou ontvangen worden of moeten worden. Alleen maakte ik bezwaar tegen vóór-tijdige aanbevelingen in de gereformeerde pers. Als prof. Visscher dus met dit zinnete demonstreren wil, dat men geen oordeel geven moet eer men tot oordeelen in staat is, dan heeft hij mij in het gelijk gesteld. De manier waarop, is van minder betekenis.

En was er geen oorzaak voor een waarschuwing tegen voorbarige recensies? Behalve wat ik hier reeds aanvoerde, met herinnering aan prof. Visscher's eigen perswerk van vroeger, heeft ook de inhoud van zijn boek zelf wel bewezen, dat Genesis 2-3 nu eenmaal een Schriftgedeelte is, waarbij het er heel erg op aan komt.

Over de „DAGEN“ van Genesis I.

Dr H. W. v. d. Vaart Smit heeft in „De Wekker“ een ingezonden stuk geplaatst gekregen, waarin hij eenige opmerkingen geeft tegen de wijze, waarop docent v. d. Schuit had gesproken over de kwestie der „dagen“ in Genesis I. Welke beweringen docent v. d. Schuit over die „dagen“ ten beste gaf, heb ik ook hier reeds meegedeeld.

Dr v. d. Vaart Smit zegt nu tot docent v. d. Schuit in „De Wekker“:

In de eerste plaats: U vraagt, wat men wel zeggen zou, indien U tegenover mijn „dagen van niet nader te bepalen duur“ (Gen. 1) op dezelfde wijze sprak van „boomen van niet nader te bepalen werkelijkheid“ (Gen. 2 en 3). Inderdaad, doch is die parallel wel geheel zuiver gesteld? Mijns inziens staat tegenover „dagen van niet nader te bepalen duur“ (Gen. 1) de parallel-uitdrukking „boomen van niet nader te bepalen soort of gedaante“.

In de tweede plaats: wanneer velen met mij vragen, of de H. Schrift in Genesis I wel inderdaad dagen van 24 uur bedoelt, is dit niet een knipoozie in de richting der „wetenschap“. Juist de gezette studie der wetenschap en natuur-philosophie heeft mij tot in de ziel overtuigd, dat niet één natuur-wetenschappelijk man van de geboorte der wereld ook maar iets op natuurlijke wijze verklaren kan. Al dat gegoochel met tijdperken van miljoenen jaren dient in dat verband nergens toe, dan alleen om eigen onwetendheid en onmacht in een zee van jaren te verbergen en aan den onnozele een schijn-verklaring voor te spiegelen. Of die dagen van Genesis — stelt het geval — nu 1000 of 10000 jaren of 24 uur of 12 uur geduurd hebben, „de“ wetenschap is er, voorzover het gaat over de vraag, hoe den oorsprong der dingen te „verklaren“, precies even ver mee; noch in het ééne, noch in het andere geval, is haar dienaangaande zonder en buiten Gods Woord ook maar eenige verklaring mogelijk. U begrijpt, dat er dus aan „knipoozie“ bij ons geen behoefte bestaat.

Het eenige vraagstuk, dat aan de orde is, is de vraag, wat de Schrift zelf zegt. En daarmee is men ter zake toch eigenlijk nog niet zoo spoedig klaar.

Zeker, ik weet ook wel, wat Exodus 20 zegt: Maar U weet met mij, dat als Exodus 20 bij het sabbathsgebed aan den „polslag“ van het scheppingsleven herinnert, dit nog niet direct betekent, dat Exodus 20 zou zeggen: dagen der week en dagen der scheppingsweek zijn even lang. Dat is juist wat aan te toonen is. Verder, als zon, maan en sterren op den 4en dag geschapen zijn, rijst de vraag, of de eerste drie scheppingsdagen dan niet anders waren dan zonne-dagen; dat wil nog niet zeggen, dat ze korter of langer dan 24 uur waren, maar schept toch moeilijke, uitlegkundige vragen. En dan de 7e scheppingsdag? Sterk houdt de

idee mij vast, dat Gods Woord met dien 7en scheppingsdag den tijd bedoelt van het Paradijs af tot de voleinding in het laatste der wereld toe, zoodat we dus thans, om zoo te zeggen in, den „Zaterdag“ van de scheppingsweek, die eenmaal opgelost zal worden in den Zondagmorgen der verrijzenis, leven. Ik weet niet zeker, of het zoo is. Maar ik weet ook niet zeker, of het niet zoo is. De nitig is hier niet makkelijk. En, om nu niet meer te noemen, ook de zesde dag stelt mij dergelijke uitlegkundige vragen; er is n.l. op den zesden dag ontzaglijk veel gebeurd: de schepping van Adam, daarna die van Eva, het komen van al de dieren tot Adam, de naamgeving van al deze dieren door Adam, enz. Hierin nu ligt wederom een gelijke moeilijkheid, — niet voor wat betreft den tijd, dien de Heere God voor Zijn werken gebruiken wil, immers daar weet een nitig mensch niet van — maar voor wat betreft den tijd dien de mensch, n.l. Adam, voor dat alles zal hebben noodig gehad. Ook immers in den staat der rechtheid was hij een mensch, die aan den tijd gebonden was, en maar één ding tegelijk doen en beleven kon.

Op grond van deze en dergelijke motieven zeg ik voorloopig „dagen van niet nader te bepalen duur“.

Dat Prof. Bavinck door gelijke motieven bewogen werd, is U natuurlijk bekend. Ook bij dezen grooten geleerde, die zoo diep heeft mogen blikken, enerzijds in de onmacht, ook van den wetenschappelijken mensch, anderzijds in den rijkdom der Schrift, was er allerminst neiging om aan „de wetenschap“ ten koste der Schrift iets toe te geven, verre van dat. De vraag is alleen en uitsluitend de uitleg der Schrift zelve. En daar heeft de kerk van Christus waarlijk meer dan 20 eeuwen een taak aan.

Het komt mij voor, dat er ter zake dus nooit principieel verschil tusschen U en ons behoeft te bestaan, zoolang het ons waarlijk alleen om de Schrift te doen is en dit over en weer wordt verstaan. En aangaande den uitleg leeren wij graag van elkander, leer ik ook gaarne van U.

Met heilbode en broederar.

Uw dw. dr.,

Dr H. W. VAN DER VAART SMIT.

Zuid-Beijerland, Nov. 1927.

Op deze opmerkingen zelf ga ik nu niet in. Wat antwoordt docent v. d. Schuit er op? Hier volgt het:

Ik hoop gelegenheid te vinden den geachten inzender van antwoord te dienen. Het Woord Gods en het gezag der Heilige Schrift moge hier onze leidster zijn. Ook een onderdeel der Heilige Schrift als „dag“, „boomen“ en „slang“ heeft beslissende betekenis voor het geheel. Wie op een onderdeel Gods Woord loslaat, is op weg om heel dat Woord te verliezen: Assen heeft dat wel goed ingezien. Zou deze regel ook gelden voor Genesis?

Het antwoord, dat docent v. d. Schuit geeft, is met al zijn voorzichtigheid toch wel wat wonderlijk. Weer klinkt het: „op een onderdeel de Schrift loslaten“. Maar daar loopt het juist over! Onzerzijds wordt altijd beweerd, dat ook Genesis I moet gezien worden in zijn eigen licht. Wat der Geelkerken deed, was: tot den bijbel komen met redeneeringen, hypothesen, die niet aan den bijbel zelf ontleend waren. Hier evenwel geeft de Schrift zelf de elementen, die de vraag leeren stellen, niet: wat ik of een ander of „de wetenschap“ wel van die dagen zou willen denken, maar: wat de SCHRIFT ermee zeggen wil. Dat is dus heel wat anders. Docent v. d. Schuit zal, wil hij Assen verstaan, dan eerst moeten inzien, dat hij zich geheel en al vergreep aan de feiten, toen hij schreef: Assen heeft gekozen voor het naïef realisme.

Neen — dat heeft Assen juist niet gedaan.

En nu schijnt docent v. d. Schuit te willen zeggen:

Assen's keur (voor het naïef realisme) was goed. Alleen maar: Assen ging niet ver genoeg. En wat Assen halverwege liet liggen, wil ik nu verder consequent doortrekken.

Uit dezen redeneertrant moet men dus wel concludeeren, dat docent v. d. Schuit zich consequent plantsen wil op het standpunt van het „naïef realisme“.

Misschien, dat daaruit te verklaren is het telkens elkaar voorbij redeneeren. Want dit standpunt is ten eenenmale verkeerd en een bron van doorlopend misverstand van den bijbel. Met „naïef realisme“ brengt men het hoogstens tot „Zoeklicht“-exegese, en meestal blijft men daaronder staan, omdat „Het Zoeklicht“ heel wat opneemt, dat voor naïfiteit geen oog heeft — uit Amerika, n.l.

Roomsche tendenzen.

De „Amsterdamsche Kerkbode“ (Gerel.) schrijft:

Wij wezen er reeds een paar malen op, dat men in de Duincoordkerk te 's-Gravenhage zonderlinge nieuwigheden invoert onder de leiding van ds Creutzberg, die onlangs die opzienbarende rede hield over de verhouding van orthodoxen en moderneren.

Het geldt de herdenking der gestorvenen.

Nu vinden wij in „Het Vaderland“, een blad dat niet aan onze zijde staat, daarover de volgende merkwaardige opmerkingen naar aanleiding van de wijze, waarop die herdenking heeft plaats gehad.

Het blad schrijft onder meer het volgende:

„Ds Creutzberg en Ds Snelthage hebben den vrdruk bezochten dienst geleid. Deze was voor het overgrote deel liturgisch. De gemeente werkt in den geest bij de liturgie meer mee dan anders, doordat zij de Belijding des Geloofs meeprevelt, wat onmiskenbaar op nabootsing van Rome lijkt. Deze nabootsing kreeg nog meer indruk, doordat twee predikanten optraden, die elkaar in beurtspraak — nog een stapje verder en we hebben beurtzang — afwisselden.“

Aan de predikatie van ds Creutzberg over Openb. 5 vers 13 was een zeer kleine plaats ingeruimd; zij behandelde 't onderwerp, de hoop des Eeuwigen Levens, zeer

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Delfshaven (vac. P. Nomen): Dr. E. D. Kraan te Vlaardingen en J. H. Kuiper te Drachten.
Middelburg: B. van Halbeema te Ennebo en W. H. den Harting te Huizen bij Leeuwarden.

Beroepen te:

Delfshaven: Dr. E. D. Kraan te Vlaardingen.
Dordrecht: Th. Kuipers te Bollen.
Drachtster Compagnie en Zoutkamp: Th. Boersma, cand. te Huizen bij Leeuwarden.
Hoeft: H. Hoekstra, cand. te Zwartsluis.
Middelburg: W. H. den Harting te Huizen bij Leeuwarden.
Ottoland: J. v. d. Leek, cand. te Hoon.
Slikkerveer: P. Prins te Oostwold (Old).
Surhuisterveen: J. H. Staal te Garrelweer.

Aangenomen naar:

Doorn: J. W. Esselink te Rindshoven.

Bedankt voor:

Anna Jacobapolder en Giesje Rijkswijk: B. Telder te Vianen.
Hasselt: D. Ringvahl te Leimuiden.
Nieuwduin: J. W. van Tol te Scharenijke.

Afscheid van:

Middelburg: J. H. Telkamp, Tekst Jes. 50:10 en 11.

Jubilaea:

14 Dec.: H. de Bruyn te Nieuwduin 25 jaar.
18 Dec.: M. Roosboom te Voorburg 40 jaar.

Overleden:

W. Pera, Em. pred. v. Soerabaja, 69 jaar.

De Gereformeerden in Dares.

Deze dagen vergaderde te Utrecht een klein comité, onder voorzitterschap van Dr. W. G. Harrold, te Amsterdam, ter bespreking van de belangen der Gereformeerde patiënten in Dares.

Besloten werd, pogingen aan te wenden om financiële steun van de Geref. Kerken te ontvangen, tevens zoo mogelijk door prediking en bezoek van Geref. predikanten uit ons land, de patiënten die daar verpleegd worden en leden van der Geref. Kerk, van geestelijke verzorging te voorzien.

De Asser besluiten.

In de laatste gehouden vergadering van de Classis Wilschoten der Geref. Kerken werd, aldus de „Stand.“, een voorstel van de Kerk van Oosterwold, om het bestuur der vorige vergadering, om aan de ambtsdragers binnen de Classis een verklaring voor te leggen, houdende betuiging van ineenstemming met de besluiten der Asser Synode in te trekken, verworpen. De Classis besloot echter terwille van conscientiebezwaren van de sterke minderheid daartegen, dit besluit niet af te voeren.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND“

Aangenomen naar:

Baarn: C. Vermaat te Makkum.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Baarn: A. H. Hilliers te Enschede.
Makkum: B. Oosthoek te Soest.

Bedankt voor:

Dordrecht: H. Biesma te Groningen.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Londen: M. Hofman te Krabbendijk.
Vlaardingen: J. Overduin te Werkendam.

Bedankt voor:

Angtekerke: H. A. Minderman te Lisse.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Breda (toez.): F. M. Muller te Gorinchem.
De Wijk (toez.): H. Bax, cand. te Den Haag.
Ester: A. G. Oosterhuis te Ennst.
Garderen: N. C. Bakker te Benesloep.
„Grevelduin-Capelle“: W. Rijnburger, cand. te Utrecht.
Heerde (toez.): G. de Vries te Oosterend (Fr.).
Katwijk aan Zee: F. H. van Oosten te Feijenoord.
Noordwilde (Gr.): J. B. Stratingh te Hoogebeintum.
Nunspeet: A. Altena te Rijnsburg.
Ouddorp: J. E. Klomp te Oldebroek.
Putten op de Veluwe (2e pred. plaats): J. Ronze te Hoogland.
Puttershoek: H. Ewoldt te Baamsdonk.
Utrecht (vac. Dr. M. Woudstra): J. H. Grolle te Hillegom.
Wesinge-Sanwerd: J. C. P. van Erkel te Noordhorn.

Aangenomen naar:

Gendern: Dr. E. D. G. v. d. Horst te Hoek van Holland.
Randwijk: F. van Asch te Den Ham.
Ter Aar: C. Vlasblom te Drieveen.
Tienhoven (U.): W. Okken te Urk.

Bedankt voor:

Amstelveen: H. P. Fortgens te Voorschoten.
Goudriaan en Ottoland: C. Vlasblom te Drieveen.
„Grevelduin-Capelle“: C. J. v. d. Graaf te Amstelveen.
Gransbergen: J. P. van Loosdrecht te Steenwijk.
Nijkerk: H. A. de Geus te Waddinxveen.
Oostzaan: F. W. Boers te Abbekeerk o.a.
Parrega: W. Okken te Urk.
Piermarck en Warmenhuizen: E. D. Spiegelberg te Egmond-Binnen.
Schiedam: J. H. Grolle te Hillegom.

Intrede te:

Aalten: J. W. Dippel, Tekst Ps. 122:9.
Heider: J. D. v. d. Veen, Tekst Ps. 25:2.
Lutjegast: H. Prins, Tekst 2 Cor. 5:18.

Afscheid van:

Gransbergen: Th. J. K. Israël, Tekst Matth. 28:20.
Heinsvoord: J. H. Wessel, Tekst Joh. 10:16 gsd.

Overleden:

Dr. C. J. Montijn, Em. pred. v. Alkerk, 74 jaar.

opervlak, eigenlijk alleen den tekst-pericoop nabehoudend.

De heele liturgie maakte op ons den indruk van maakwerk en ware er niet de solo van Dora Kruij en het kwartet geweest en vooral de stilte, waarin we werden uitgenoodigd, onze dooden te herdenken, ons hart was bij deze herdenking der afgestorvenen konid belevend.

Blijft de kansel niet meer hoofdelement van den protestantschen eredienst? Wij vragen het, omdat de Creutzberg misschien 20 minuten op den kansel verbleef en verder met zijn collega onder den preekstoel doende was, beiden staande aan een lessenaar.

Een merkwaardig oordeel, voorwaar, al raakt het nog slechts den uitwendigen vorm.

Indedaad een bedroevend verschijnsel, wel geschikt om het veelvuldig geroep om uitbreiding van liturgische handelingen nauwlettend te bezien.

Ds Wisse's mystiek.

Dr. Kraan gaf zijn slotartikel. Hij zegt:

Voor mijn bewustzijn staat het echter zoo: Ds Wisse is van zijn Gereformeerde afkomst en vorming nog niet geheel losgekomen. Een tweedheid woont in zijn binnenste. Hij neemt uit tweeërlei gedachtenwereld ideën over, en zonder deze in haar volle strekking door te denken, laat hij ze onverzoend en vaak in tegenstelling met elkander, staan.

Wanneer in den docent van Apeldoorn de Christelijk-Gereformeerde predikant begint te schrijven, sloot men slag op slag op uittalingen, waarbij ook terstond de kritiek zich verheffen moet. Maar wanneer de oud-leerling der Kamperschool, de discipel van Bavinck, de ex-dominie bij de Gereformeerde kerken, weer in hem wakker wordt, doet hij uitspraken, waarbij men vraagt: begrijpt Ds Wisse dan den inhoud en de strekking van zijn eigen woorden niet? Verstaat hij dan niet, dat, als dit een waar is, hij zelf het andere, dat hij ook geschreven heeft, onverzoend en dat het een met het ander onverenigbaar is?

Even later:

Indien de betere uittalingen van Ds Wisse op dit punt in dezen Schriftuurlijken zin verstaan mogen worden, zal hiervan drieërlei het gevolg zijn.

a. Ds Wisse zal, klaar inziende, dat alle openbaring Gods ons door middel van den Christus geschonken werd, niet meer doen alsof het mogelijk is, met God te doen te krigen zonder met Christus in aanraking te zijn geweest; alsof er kennis van en ontmoeting met God buiten Hem bestaanbaar zou wezen (blz. 13). Ik weet wel, dat het voor 't bewustzijn van sommige bekrommenen soms anders staat. Maar het zal dan ook de taak van den zieleherder wezen, hun hierin helderder Schriftuurlijk inzicht te verschaffen; en in ieder geval moet hij het nalaten dit als het normale, als het van God geordende voor te stellen.

b. Ds Wisse zal voortzetsen de gedachte, dat de kennis van zonde vooral gaat aan onze kennis van Christus; maar zal omgekeerd consequent doorvoeren deze waarheid dat alleen uit onze kennis van den Middelaar en Dienaar arbeid ons de zondekennis toekomen moet.

c. En hiermee zal Ds Wisse ook niet langer den indruk vestigen, alsof kennis van zonde en kennis van verlossing zoo ver uit elkander liggen, en alsof de mensch zijn verlorenheid zou inzien zonder nog enig besef van genade of vergeving te hebben. Ds Wisse moge letten op den catechismus, die aan Zondag 2 Zondag 1 laat voorafgaan; en die wel zegt, dat de kennis der ellende uit de wet is, maar die tegelijk in antwoord 4 ons den inhoud der wet ontvouwt, in verband met de openbaring door den Christus. Buiten alle genade en ook buiten alle kennis van genade zijn we in de ellende en in de droefheid naar God nooit.

II. Een goede gedachte vinden we wederom op blz. 28-29. Nooit komt — zegt Ds Wisse daar — een van Gods weldadigheden in ons bezit, dan in den weg van het geloof. En nooit komt er eenige weldaad in ons bezit dan uit den persoon van Christus. Eerst moeten wij deel krijgen aan Zijn persoon en zoo aan al Zijn weldaden.

Aan het slot van zijn boekje (blz. 143 en 144) zegt Ds Wisse waar de groote betekenis van het geloof aldus: Wanneer weet men, dat het geloof komt en dat „geloof“ geloof is? Als men geloof, d.w.z. als het geloof werkzaam is, in de daden des geloofs dan sluit dit meteen de beantwoording van zulk een vraag in.

In die daad is de ervaring, het kenmerk de bewustheid, kortom alles. Wie geloof heeft en bezit, en nog knusser het Ds Wisse zich uit in 1920: Men kan gerust zeggen, als iemand zich in den brede onledig houdt met vragen, als: waarbij kan ik het nu weten, dat... enz. — hij op dat oogenblik niet bezig is, de acte des geloofs zelf te oefenen. (Uit het „Zieleleven“, blz. 45.) Gij zoudt dit lezende, terstond met Ds Wisse geheel mee willen gaan, indien hij nu ook maar de consequentie van zulke uitspraken lijnrecht doorziet. Maar ziet als het hiernaar loekomt! Laat hij u op eens in den steek en slaat hij toch andere wegen in.

Ik herhaal bij dit punt nu maar niet, dat Ds Wisse zich zuiverder had behooren in te denken, wat het betekent dat wij aan al de weldaden en dus ook aan de weldaad der droefheid naar God, geen deel krijgen dan uit den persoon van Christus.

Maar wel wij ik op twee andere punten.
a. Indien het waar is — en 't is waar — dat geen van Gods weldadigheden in ons bezit komt dan in den weg des geloofs, dan geldt dit ook van de weldaad van het schuldbeuustzijn. Wij zijn niet bedroefd naar God, om tot geloof te komen. Maar omdat wij reeds gelooven, daarom zijn wij bedroefd; en wij gelooven ook, opdat wij dieper bedroefd mogen worden. Droefheid naar God, dezen naam waardig, buiten geloof, bestaat er niet.

b. Indien wij inderdaad in het geloof alles bezitten, de ervaring, de bewustheid, het kenmerk, dan is ook de voornaamste taak van den zieleherder om tot

het gelooven op te wakken en met motieven op te speuren, waarom mag en moet worden geloofd. En toch — hoeveel bevestigingen legt Ds Wisse juist niet aan het eenvoudig geloof in den weg. „Klinkt wel mooi als hij zegt, dat de mensch zijn laatste grond niet van zijn ervaringen en bevindingen moet maken (blz. 143), maar het ontga den lezer niet, dat Ds Wisse niet kortweg van grond, maar van laatste grond spreekt. Het geloof heeft dus grond, ook in de ervaringen en bevindingen, en niet uitsluitend in het Woord des Heeren? Waar om plaats! Ds Wisse ons niet rechtstreeks voor de majesteit van het Woord Gods om geheel onderwerping daaraan van ons te eischen?

Waarom drijft hij ons niet den weg des geloofs op en waarom houdt hij ons op met allerlei welken-igheden, waarvan hij zelf vroeger gezegd heeft: om een kenmerk een kenmerk te kunnen noemen, om er van te kunnen zeggen, dat wij ze bezitten, moet het licht Gods er op vallen, moeten wij oordeel des onderscheids, verlichte oogen des verstands hebben; alleen de geestelijke mensch kan ze onderscheiden. Maar in dat geval hebben we ze dan ook niet meer noodig (spatieering van mij) om er uit op te maken of wij in het licht wandelen. (Uit het „Zieleleven“, blz. 58.)

Deze hoogstaande kritiek heeft vooral in deze opmerkingen toch wel getoond de billijkheid te willen.

Over de G. S. B. en Barth en Assen.

In Fraternitas las ik het volgende artikel van de Redactie voor N. D. D. D. (studentencorps van de Vrije Universiteit):

Want wie de beslissingen van de Geref. Kerken van 1926 te Assen aanvaardt, is niet van oordeel, dat een vereniging, die haar d.l. Assens uitspreken, die belijdenis-uitspraken waren, als basis neemt van haar corpeleven, gevaar zou opleveren of in een verkeerde richting voerpen zou. Komt de motie in stemming, dan zullen velen om hun belijdenis en persoonlijk overtuiging niet „tegen de Synode“ stemmen.

Later:

Als 't waar is, dat onkenen in de G. S. B. zich b.v. bestid naar Barth willen oriënteren, dat brengt dat op den duur een gevaar mee. Wanneer we eigen oordeel op zij zetten en afgaan op wat Geref. theologen van hem zeggen, dan rijst de vraag: Is een Barthiaan Geref.? En zoo niet, moet dan de basis nog breder gemaakt? Ons dankt van niet. Als Barth niet Gereformerd is, dan moeten we dat wel degelijk erkennen en niet door zijn „treffende vroomheid“ en „grijseligen ernst“ ons laten afvoeren van ons geloofstandpunt.

De heer Hilderink heeft gezegd, dat wanneer hij viel, zijn partij niet meer „gleichberechtigti“ is. Hij wilde i.d. Senatenmotie alleen maar zien een conge uit heel de Beweging en al het corpe. Met velen oordeelen we, dat deze houding verkeerd is. De daad der Senaten was zuiver tactisch. Het was voor N.D.D.D. onmogelijk Hilderink nu te handhaven, omdat hij door zijn openlijk partij kiezen voor den kring Gerefkerken als afgevaardigde persona grata „af“ werd. Daarmee is allernijst gezegd, dat N.D.D.D. nooit meer een lid naar het A.B. zal afvaardigen, dat zich oriënteert naar het H. Verband. Maar in de gegeven omstandigheden heeft de Senaat dezen maatregel noodig geacht. Het is toch af te dwars, hoe men het ook keert, dat van een afgevaardigden-groep van 4 personen wellicht meer dan de helft den „geest“ van Assen verloor en 't werd noodig tijd, dat, terwijl we nog staan voor de vraag of de beroemde Gleichberechtigung wel zin heeft, dan toch in ieder geval die gedachte ook in praktijk werd gebracht. De minderheid beweert nu in een boek gedrukt te zijn. Het is niet waar. In werkelijkheid had tot nu toe de meerderheid lang niet ten volle haar deel van 't gelijke recht en dit is door Senaten-motie met wat daarop in 't Corps is gevolgd tot meer juiste verhoudingen terug gebracht. Dat levert pas een zekere waarborg voor het behoud van de eenheid.

Daarom zijn menschen noodig, die niet zich geroepen achten te scheuren, maar die principieel de zaak aanvaardt, d.w.z. eerst even afwachten en dan, sluitend op hun Corps, den „G.“ in G. S. B. ongeroerd bewaren en in haar verenigen Kerkelijk Gerefkerke. Chr. Gereformeerde, Hervormd Gerefkerke, Oud-Gereformeerde en zoo mogelijk ook Gereformeerde uit het „H. Verband“.

Ik acht het mijn plicht, thans ook voor deze stemmen de aandacht te vragen.

Redactie voor N. D. D. D. zijn in het studentenblad thans de H.H. P. G. Kunst en J. C. Hagen.

K. S.

BOEKBESPREKING.

„Op leven en dood in het Oerwoud van Kameroen“, door H. van Lennep.

Nog juist tijds, om er de aandacht op te vestigen met het oog op de Kerstuitdeelingen, verscheen bovengenoemd boek bij de N. V. Algemeene Boekhandel voor inwendige en uitwendige zending te Den Haag. Het boek, in keurigen band uitgegeven, is een vervolg op „Nisa, de neef van den toovenaar“. Het is bestemd, volgens het prospectus, voor kinderen van 11—16 jaar. Het verhaal is boeiend, pakkend, en brengt in aanraking met het zendingswerk in Kameroen; mede daarom is het van harte aan te bevelen. De omvang is 192 bl., 4 mooie platen op getint kunstdruk versieren het; gebonden in keurigen stempelband kost het slechts f 1.90, en bij tien of meer ex. slechts de halve prijs: f 0.95. Bovendien is het ook in geheel linnen stempelband te verkrijgen voor f 2.50. Het is een verblijdend verschijnsel, dat de zendingsuitgaven voor onze jeugd zoo toenemen: en de zendingsboekhandel, onder leiding van den heer Van Seters, levert uitstekend werk.

J. D. W.

in. Wat ant-
het:
achten inzen-
l Gods en he-
leidster zijn.
„dag“, „bo-
cenis voor het
rd loslaat, is
Assen heeft
k gelden voor
eft, is met al
e. Weer klinkt
Maar d a a r
edt altijd be-
orden in zijn
st tot den bij-
die niet aan
nwel geeft de
leeren stellen,
t e n s c h a p
a a r: wat de
heel wat an-
verstaan, dan
n al vergreep
heeft gekozen
aan.
n zeggen:
was goed. Al-
En wat Assen
is consequent door-
rel concludees-
d plaatsen wil
het telkens-
adpunt is ten
lopend mis-
e“ brengt men
meestal blijft
cht“ heel wat
t — uit Ame-
the tendenzen,
schrijft:
op, dat men in
derlinge nieu-
ds Creutzberg,
d over de ver-
ten.
een blad dat
olgende merk-
van de wijze,
id.
nde:
bben den vra
voor het over-
t in den geest
doordat zij de
omniskensbaar
bootings kreeg
nten opdraden,
apple verder en
over Openb. 5
ind; zij behau-
n Levens, zeer